

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz interneta savienojamības veicināšanu vietējās kopienās groza Regulu (ES) Nr. 1316/2013 un Regulu (ES) Nr. 283/2014”

(COM(2016) 589 final – 2016/0287 (COD))

(2017/C 125/10)

Vienīgais ziņotājs: **Emilio FATOVIC**

Apspriešanās	Eiropas Parlaments, 6.10.2016. Padome, 25.10.2016.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 172. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	11.1.2017.
Pieņemts plenārsesijā	26.1.2017.
Plenārsesija Nr.	522
Balsojuma rezultāts	195/1/0
(par/pret/atturas)	

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas *Wifi4EU* iniciatīvu, kuras mērķis ir izplatīt bezmaksas piekļuvi internetam publiskās vietās; tas nodrošinās priekšrocības gan pieejamības ziņā, pirmām kārtām nelabvēlīgā situācijā esošajām sociālajām grupām, gan attiecībā uz teritoriju ekonomikas izaugsmi, jo īpaši tādos sektoros kā sabiedriskie pakalpojumi, veselības aprūpe, tirdzniecība un tūrisms.

1.2. Komiteja atzinīgi vērtē to, ka tās priekšlikums, kas vairākkārt atkārtots iepriekšējos atzinumos, ir beidzot organiski iekļauts Eiropas Savienības digitalizācijas procesos ⁽¹⁾. Šis priekšlikums izriet no pārliecības par to, ka piekļuve internetam ir ikviena iedzīvotāja pamattiesību sastāvdaļa un sociālās integrācijas un ekonomiskās izaugsmes neatsverams instruments.

1.3. EESK norāda, ka straujā digitālā attīstība rada risku, ka visas uzstādītās tehnoloģijas īstermiņā kļūs novecojušas. Tādēļ komiteja aicina Komisiju noteikt ne tikai tehnoloģiskās, bet arī sociālās attīstības mērķus, lai tādējādi *Wifi4EU* iniciatīvu padarītu dinamiskāku, ilgtspējīgāku un noturīgāku.

1.4. Komiteja atbalsta ideju *Wifi4EU* izveides nolūkā par piemēru ņemt projektu *EDUROAM* un ierosina integrēt abus procesus, lai tādējādi nodrošinātu visiem iedzīvotājiem vienotu digitālo identitāti visā Eiropā, kā tas jau ir noteikts *eIDAS* regulā. Šim procesam būtu svarīga nozīme centienos stiprināt Eiropas pilsoniskuma apziņu un pārvarēt “**digitālo nabadzību**”.

1.5. EESK uzskata, ka *Wifi4EU* iniciatīva ir stratēģisks projekts un ka piešķirtie 120 miljoni euro ir lielā mērā nepietiekami, lai segtu vajadzības visā Eiropā. Tāpēc EESK aicina būtiski palielināt finansējumu tā, lai līdz 2025. gadam varētu nodrošināt piekļuvi bezmaksas ātrdarbīgam Wi-Fi visās sabiedriskās vietās Eiropā un tādējādi īstenotu iniciatīvu saskaņā ar principu “**kvalitatīvs Wifi4all**”. Šajā kontekstā svarīgi būtu palielināt visu jau esošo Wi-Fi sabiedrisko pakalpojumu integrāciju, lai tādējādi pilnībā izmantotu pieejamos resursus un nepieļautu izniekošanu.

⁽¹⁾ OV C 161, 6.6.2013., 8. lpp.

1.6. EESK uzskata, ka noteiktie līdzekļu piešķiršanas kritēriji (rindas kārtības princips (*first come, first served*) un ģeogrāfiskais kritērijs) ir neskaidri un pretrunīgi. Komiteja iesaka ņemt vērā valstu iedzīvotāju skaitu un ģeogrāfisko platību, kā arī iepriekš noteikt maksimālo apjomu līdzekļiem, kas paredzēti katrai valstij, lai tādējādi visas teritorijas varētu vienādā mērā tiem piekļūt.

1.7. EESK ierosina rezervēt kvotu 20 % apmērā ekonomiski un digitāli mazāk attīstītām teritorijām, īpašu uzmanību veltot salām, kalnu, pierobežas vai attālākajiem apgabaliem, vai teritorijām, kas ir cietušas no dabas katastrofām, lai tādējādi ieguldītu līdzekļus tur, kur ir vislielākā vajadzība. Komiteja iesaka raudzīties, lai kritēriji iekļaušanai piegādātāju reģistrā neradītu diskrimināciju atkarībā no tā, cik liels ir uzņēmums.

1.8. EESK atbalsta principu par līdzekļu piešķiršanu interneta bezmaksas savienojamības ieviešanai tur, kur tas pašlaik nav pieejams. Tāpēc EESK aicina Komisiju stratēģiskā redzējumā publisko iniciatīvu apvienot ar iniciatīvām, kas paredz publiskā un privātā sektora partnerības.

1.9. EESK aicina laikposmā no 2017. līdz 2020. gadam ieviest kvalitatīvu, bezmaksas bezvadu interneta pakalpojumu, nodrošinot minimālo savienojamību 100 megabitu sekundē, taču ir jāapzinās, ka jau vidējā termiņā tas būs jāpielāgo lielākiem ātrumiem. Tam ir trīs iemesli:

- a) *Wifi4EU* ir jāsaskaņo ar paziņojumu par Gigabitu sabiedrību;
- b) vienkāršs *ADSL* savienojums sakarā ar tā tehniskajiem ierobežojumiem nenodrošinātu apmierinošas kvalitātes savienojumu desmitiem cilvēku vienlaikus;
- c) bezmaksas sabiedriskajam pakalpojumam nav obligāti jābūt zemas kvalitātes.

1.10. EESK atbalsta nebirokrātisku un vienkāršotu mehānismu pieņemšanu piekļuvei finansējumam. Tomēr komiteja aicina Komisiju noteikt pakalpojuma sniegšanas minimālo trīs gadu periodu; šā nosacījuma neizpilde tiktu sodīta ar saņemta finansējuma atmaksu.

2. Ievads un metodoloģiskais priekšnoteikums

2.1. Priekšlikums COM(2016) 589, ar ko attiecībā uz interneta savienojamības veicināšanu vietējās kopienās groza Regulu (ES) Nr. 1316/2013 un Regulu (ES) Nr. 283/2014, ir daļa no telesakaru tiesību aktu paketes, kuru Eiropas Komisija pieņēma 2016. gada 13. septembrī un kurā ir paredzēti arī:

- paziņojums "Konkurētspējīga digitālā vienotā tirgus savienojamība. Virzība uz Eiropas Gigabitu sabiedrību", COM(2016) 587,
- "5G Eiropai. Rīcības plāns", COM(2016) 588,
- "Priekšlikums direktīvai par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi", COM(2016) 590,
- priekšlikums regulai ar mērķi stiprināt pašreizējo Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādi (BEREC), to pārveidojot par aģentūru, bet saglabājot tās pašreizējo nosaukumu, COM(2016) 591.

2.2. EESK ir izstrādājusi atzinumu par katru priekšlikumu, bet pamatojoties uz vienotu struktūru, lai nodrošinātu, ka attiecīgo dokumentu redzējums un saturs ir saskaņots un konsekvents (šis atzinums ir cieši saistīts ar šādiem atzinumiem: TEN/611 "Eiropas Gigabitu sabiedrība", TEN/612 "Eiropas Elektronisko sakaru kodekss", TEN/613 "Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestāde (BEREC)" un TEN/615 "5G Eiropai. Rīcības plāns") un atbilst iepriekšējiem EESK atzinumiem par šo tematu.

3. Komisijas priekšlikuma kopsavilkums

3.1. Regulas priekšlikums, ar kuru tiek uzsākta *Wifi4EU* iniciatīva, ir daļa no pasākumu kopuma, kas iekļauta paziņojumā par Eiropas Gigabitu sabiedrību. Šīs iniciatīvas mērķis ir finansēt bezmaksas tīklāju (*hotspot*) izveidi interneta savienojamībai sabiedriskās vietās (bibliotēkās, laukumos, parkos, slimnīcās un sabiedriskās ēkās kopumā), par paraugu ņemot un integrējot veiksmīgo iniciatīvu *EDUROAM*, kas jau tagad ļauj sniegt šo pakalpojumu universitātēs un augstākās izglītības iestādēs.

3.2. Lēšot, ka laikposmā no 2017. līdz 2020. gadam tiks iesaistītas no 6 000 līdz 8 000 pašvaldības, Komisija ir piešķirusi 120 miljonus euro; tiklīdz sistēma būs pilnībā gatava darbam, tas nozīmēs 40–50 miljonus pieslēgumu dienā. Ierobežotais finanšu līdzekļu apjoms padara šo iniciatīvu par pilotprojektu.

3.3. Pašvaldības, kas līdz šim vēl nepiedāvā šādu pakalpojumu, ir ieguvējas no šīs iniciatīvas. Projekti nedrīkstēs pārsniegt budžetu 60 000 euro apmērā; tīklāju iegādes un uzstādīšanas izmaksas tiks segtas līdz 100 %, savukārt interneta pakalpojuma abonēšanas izmaksas, kā arī aprīkojuma uzturēšana gulsies uz vietējām pašvaldībām.

3.4. Vietējās pašvaldības tiks aicinātas izstrādāt un veicināt savus bezmaksas digitālos pakalpojumus, īpaši tādās jomās kā e-tūrisms, e-veselība, e-pārvalde.

3.5. Priekšlikums, kas aprobežojas tikai ar sabiedriskām vietām, konceptuāli ir iecerēts tā, lai nenonāktu konfliktā un nekropļotu digitālo sakaru brīvo tirgu, bet gan to stiprinātu, izplatot digitālās tehnoloģijas mazāk attīstītās teritorijās.

3.6. Komisijas priekšlikumā ir noteikti trīs galvenie finansējuma piešķiršanas kritēriji:

- a) piekļuve finansējumam ir tām vietējām pašvaldībām, kas līdz šim nav sniegušas šādu pakalpojumu;
- b) līdzekļu tieša piešķiršana, ievērojot hronoloģisko secību, kādā saņemti pieteikumi (*first come, first served*);
- c) ģeogrāfiskā kritērija pieņemšana piešķirtā finansējuma līdzsvarota sadalījuma nolūkā.

3.7. Priekšlikumā ir paredzēts vienkāršots modelis piekļuvei finansējumam un ziņošanai par veikto darbību, izmantojot vaučeru klāstu, kuri vēlāk tiks izlietoti, lai samaksātu uzņēmumiem, kas uzstādīs aprīkojumu. Komisija varēs reāllaikā pārbaudīt tīklāju faktisko darbību, lai vajadzības gadījumā rīkotos un veiktu kontroli.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas *Wifi4EU* iniciatīvu, kas paredzēta, lai izplatītu internetu sabiedriskās vietās, un kura sniegs priekšrocības gan pieejamības ziņā⁽²⁾, pirmām kārtām nelabvēlīgā situācijā esošajām sociālajām grupām, jo tiks risināta **digitālās nabadzības**⁽³⁾ problēma, gan attiecībā uz teritoriju ekonomikas izaugsmi, jo īpaši tādos sektoros kā veselības aprūpe, sabiedriskie pakalpojumi, tirdzniecība un tūrisms⁽⁴⁾.

4.2. Komiteja atzinīgi vērtē to, ka tās priekšlikums, kas vairākkārt atkārtots iepriekšējos atzinumos, ir beidzot organiski iekļauts Eiropas Savienības digitalizācijas procesos⁽⁵⁾. Šis priekšlikums izriet no pārliecības par to, ka piekļuve internetam ir ikviena iedzīvotāja pamattiesību sastāvdaļa un sociālās integrācijas un ekonomiskās izaugsmes instruments.

4.3. EESK aicina Komisiju paredzēt *Wifi4EU* iniciatīvas ilgstošu ietekmi teritorijās, kuras no tās gūs priekšrocības. Patiešām, straujā digitālā attīstība rada risku, ka visas uzstādītās tehnoloģijas īstermiņā kļūs novecojušas. Tādēļ komiteja iesaka iekļaut pilotprojektu plašākā un noturīgākā stratēģiskā redzējumā, ar kuru saskaņā sociālie mērķi būtu svarīgāki par vienkārši tehnoloģiskiem mērķiem.

4.4. Komiteja uzskata, ka priekšlikumā nav pietiekami paskaidrots, kā šī iniciatīva tiks iekļauta ES digitalizācijas procesā, kas pašlaik ir ļoti nevienmērīgs. Faktiski ir divas galējības: teritorijas, kurās vēl nav ADSL savienojuma, un teritorijas, kurās jau ir īpaši ātras platjoslas tīkli un kurās jau tiek veiksmīgi izmēģināts ātrums līdz 1 gigabitam sekundē. EESK pauž cerību, ka šajā iniciatīvā būs izvirzīti vērienīgi mērķi attiecībā uz sniegto pakalpojumu kvalitāti.

4.5. EESK norāda, ka priekšlikuma pamatā nav pienācīgi un visaptveroši veiktas priekšizpētes. Par to liecina fakts, ka Komisijas sniegtie dati par ietekmes spēju ir pārāk vispārīgi, nav atbilstīgi pamatoti ar sociālo un ekonomisko vērtējumu un, iespējams, pārvērtēti salīdzinājumā ar reālo potenciālu, ņemot vērā ierobežotos finanšu līdzekļus.

⁽²⁾ OV C 389, 21.10.2016., 28. lpp.

⁽³⁾ OV C 451, 16.12.2014., 25. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 318, 29.10.2011., 9. lpp.

⁽⁵⁾ Skatīt 1. zemsvītras piezīmi.

4.6. EESK ir sarūgtināta, ka paredzētais budžets ir ierobežots līdz 120 miljoniem euro, tādējādi pazeminot tik nozīmīgu iniciatīvu līdz pilotprojektam. Tāpēc komiteja cer, ka finansējums tiks būtiski palielināts, lai *Wifi4EU* iniciatīvu paaugstinātu līdz tāda strukturāla un stratēģiska pasākuma kategorijai ar izvērtējamiem mērķiem, kas būtu cieši saistīts ar Gigabitu sabiedrības modeli un veicinātu digitālās attīstības mērķu sasniegšanu līdz 2025. gadam. EESK uzsver nepieciešamību Gigabitu sabiedrības programmu saistīt ar mērķi par 100 % bezmaksas Wi-Fi savienojumu visās sabiedriskajās vietās līdz 2025. gadam.

4.6.1. EESK atgādina, ka sākotnēji Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentam paredzētie līdzekļi tīklu un digitālo pakalpojumu pilnveidošanai tika lēsti vairāk nekā 9 miljardu euro apmērā, bet pēc tam tie samazināti līdz tādām apmēram, kas nedaudz pārsniedz 1 miljardu euro. Komiteja atkārtoti pauž sarūgtinājumu par to, ka ir samazināti līdzekļi, kas bija pieejami, lai īstenotu Eiropas konkurētspējai ārkārtīgi svarīgu prioritāti, un cer, ka līdzekļus varēs atgūt no budžeta posteņiem.

5. Īpašas piezīmes

5.1. Komiteja atzīmē, ka priekšlikumā paredzētie kritēriji līdzekļu piešķiršanai nav pietiekami izvērsti, un pauž bažas, ka tie var nonākt pretrunā viens ar otru. Jo īpaši norāda, ka rindas kārtības princips (*first come, first served*) varētu būt izdevīgs pašvaldībām, kas jau ir digitalizētas, bet samazinātu līdzekļus valstīm un vietējām pašvaldībām, kurām tie ir visvairāk vajadzīgi.

5.2. EESK iesaka līdzekļu sadalē ņemt vērā valstu iedzīvotāju skaitu un ģeogrāfisko platību, kā arī iepriekš noteikt maksimālo apjomu līdzekļiem, kas paredzēti katrai valstij, lai tādējādi visas teritorijas varētu vienādā mērā tiem piekļūt.

5.2.1. EESK cer, ka piegādātāju reģistrs, kurā ieinteresētajiem uzņēmumiem būs jāreģistrējas un no kura pašvaldības izvēlēsies piegādātājus infrastruktūru ierīkošanai, neparedzēs diskrimināciju atkarībā no tā, cik liels ir uzņēmums.

5.3. Komiteja cer, ka no budžeta tiks rezervēta kvota 20 % apmērā ekonomiski un digitāli mazāk attīstītām teritorijām, īpašu uzmanību veltot salām, kalnu, pierobežas vai attālākajiem apgabaliem vai teritorijām, kas ir cietušas no dabas katastrofām, lai tādējādi ieguldītu līdzekļus tur, kur ir vislielākā vajadzība ⁽⁶⁾.

5.4. EESK atbalsta principu par līdzekļu piešķiršanu interneta bezmaksas savienojamības ieviešanai tur, kur tas pašlaik nav pieejams. Tomēr EESK apzinās to, ka tehnoloģiskais un ekonomiskais ieguldījums, kas nepieciešams, lai visā Eiropā nodrošinātu šo pakalpojumu, ir gan steidzams, gan sarežģīts. Tāpēc EESK aicina Komisiju stratēģiskā redzējumā publisko iniciatīvu apvienot ar iniciatīvām, kas paredz publiskā un privātā sektora partnerības.

5.5. EESK aicina laikposmā no 2017. līdz 2020. gadam ieviest kvalitatīvu, bezmaksas bezvadu interneta pakalpojumu, nodrošinot minimālo savienojumu 100 megabitu sekundē (īpaši ātra platjosla), taču ir jāapzinās tas, ka jau vidējā termiņā tas būs jāpielāgo lielākiem ātrumiem. Tam ir trīs iemesli:

- a) *Wifi4EU* ir jāsaskaņo ar paziņojumu par Gigabitu sabiedrību, kura mērķis ir līdz 2025. gadam ieviest īpaši ātru tīklu (1 gigabits sekundē) visās vietās Eiropas Savienībā, kur tiek sniegti sabiedriskie pakalpojumi (valsts pārvaldē, slimnīcās, bibliotēkās);
- b) vienkāršs ADSL savienojums sakarā ar tā tehniskajiem ierobežojumiem (latentums, savienojuma stabilitāte un maksimālais joslas platums) nevarētu nodrošināt apmierinošas kvalitātes savienojumu desmitiem cilvēku vienlaikus;
- c) bezmaksas sabiedrisko pakalpojumu koncepcijai nav obligāti jāatbilst zema kvalitātei.

5.6. Komiteja atbalsta ideju *Wifi4EU* izveides nolūkā par piemēru ņemt projektu *EDUROAM*, taču uzskata, ka šādām iniciatīvām uzreiz vajadzētu būt savstarpēji papildinošām, vispirms visiem iedzīvotājiem nodrošinot piekļuvi ar vienotu digitālo identitāti visā Eiropā. Šajā sakarā komiteja ierosina izmantot *eIDAS* regulā ⁽⁷⁾ par digitālo identitāti jau noteikto un paredzēto, jo tā ir pierādījusi, ka spēj garantēt gan datu aizsardzību, gan drošību pret pakalpojuma ļaunprātīgu izmantošanu (terorisms). Šim procesam būtu svarīga nozīme Eiropas pilsoniskuma apziņas stiprināšanā.

⁽⁶⁾ Skatīt 1. zemsvītras piezīmi.

⁽⁷⁾ OV L 257, 28.8.2014., 73. lpp.

5.7. EESK atbalsta nebirokrātisku un vienkāršotu mehānismu pieņemšanu piekļuvei finansējumam. Tomēr komiteja atzīmē, ka Komisijas priekšlikumā nav noteikts minimālais laikposms, kad vietējām pašvaldībām, kuras izmanto priekšrocības, ir pienākums sniegt bezmaksas Wi-Fi savienojuma pakalpojumu (šā nosacījuma neizpilde tiktu sodīta ar saņemtā finansējuma atmaksu). EESK iesaka noteikt minimālo trīs gadu periodu, kad ir pienākums nodrošināt šādu pakalpojumu.

5.8. Komisijai būtu vēl vairāk jānudina valstis rūpēties par to, lai tiktu veicināta bezmaksas piekļuve Wi-Fi savienojumam visās sabiedriskajās vietās. Ņemot vērā ES saskaņotāku attīstību, kas visiem nodrošina lielākas iespējas un dzīves kvalitāti, sevišķi svarīgi tas būtu mazajās pilsētās un apgabalos, kur tirgus aktivitāte ir maza un kur lielie ekonomikas dalībnieki visdrīzāk neieguldīs ievērojamus līdzekļus digitālajā infrastruktūrā.

5.9. EESK atkārtoti aicina Komisiju ņemt vērā demogrāfisko aspektu. Daudziem vecāka gadagājuma cilvēkiem vēl nav vispār nekādu digitālo prasmju. Tāpēc komiteja iesaka *Wifi4EU* iniciatīvā iekļaut mērķi izveidot vienu viegli izmantojamu piekļuves portālu daudzās valodās. Turklāt komiteja iesaka nodrošināt, ka pašvaldības, kuras saņem finanšu līdzekļus, piedāvā apmācību galvenokārt vecāka gadagājuma cilvēkiem, lai veicinātu interneta izplatību, nodrošinātu iniciatīvas sekmīgumu, novērstu sociālo atstumtību un stiprinātu vietējās kopienas.

Briselē, 2017. gada 26. janvārī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*
